

Bruksela, 8 marca 2021 r.
(OR. en)

6795/21

JAI 233
FREMP 38

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w Unii Europejskiej

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w Unii Europejskiej, zatwierdzone w drodze procedury pisemnej w dniu 5 marca 2021 r.¹

¹ Dok. CM 2064/21.

KONKLUZJE RADY w sprawie wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w Unii Europejskiej

Preambuła

Rada Unii Europejskiej,

przywołując art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którym Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości;

podkreślając, że Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (zwana dalej „Kartą”), uroczystie proklamowana 7 grudnia 2000 r., stanowi kamień milowy integracji europejskiej i symbol naszej wspólnej tożsamości europejskiej;

podkreślając, że prawnie wiążący charakter Karty zobowiązuje wszystkie instytucje, organy, biura i agencje Unii, z należytych poszanowaniem zasady pomocniczości, a także państwa członkowskie wdrażające prawo Unii, do poszanowania praw, przestrzegania zasad i propagowania ich stosowania zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami i z poszanowaniem granic kompetencji Unii powierzonych jej w Traktatach, zgodnie z art. 51 ust. 1 Karty;

dostrzegając, że Karta jest jednym z najnowocześniejszych i najbardziej kompleksowych prawnie wiążących instrumentów w zakresie praw podstawowych oraz integralną częścią wielowarstwowego unijnego systemu ochrony praw podstawowych;

przypominając, że przystąpienie Unii do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (zwanej dalej „EKPC”) uzupełni dotychczasową strukturę ochrony praw podstawowych w Unii i będzie promować większą konsekwencję w ochronie praw podstawowych w Europie; oraz **z zadowoleniem przyjmując** fakt, że Unia i Rada Europy niedawno wznowiły negocjacje zmierzające do realizacji tego celu;

podkreślając, że ochrony praw podstawowych i wartości Unii nie można uznać za coś oczywistego. Jest to ciągle staranie i wspólna odpowiedzialność wymagająca zbiorowego wysiłku od wszystkich zainteresowanych stron, tj. unijnych instytucji, organów, biur i agencji, władz krajowych, regionalnych i lokalnych, w tym organów ścigania, prawodawców, sędziów i prokuratorów, innych osób uprawiających zawody prawnicze, uniwersytetów i placówek kształcących prawników, krajowych instytucji praw człowieka, organów ds. równości i organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

podkreślając, że prawa podstawowe można zapewnić wyłącznie w ramach demokratycznego społeczeństwa opartego na praworządności, której jednym z niezbędnych filarów jest niezależność sądownictwa;

poważnie zaniepokojona bezprecedensowymi wyzwaniami, jakie stawia pandemia COVID-19 i jej poważnymi skutkami dla korzystania z podstawowych praw i wolności w obszarach takich jak opieka zdrowotna, opieka długoterminowa, edukacja, praca, mieszkalnictwo, dostęp do żywności, kultura, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, dostęp do usług wsparcia, swoboda przemieszczania się, wolność zgromadzeń, swobodny dostęp do informacji oraz wolność religii lub przekonań;

zaniepokojona tym, w jaki sposób skutki pandemii nieproporcjonalnie dotyczą osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji oraz jej ewentualnymi długotrwałymi skutkami oraz innymi nieprzewidzianymi konsekwencjami dla ludzkiej godności, równości i elementarnych praw podstawowych;

dostrzegając problemy związane z ochroną praw podstawowych, demokracji i praworządności, które pojawiły się w ostatnich latach w Unii i jej państwach członkowskich, takie jak problemy związane z przyjmowaniem i integracją osób ubiegających się o azyl i migrantów, transformacją cyfrową i coraz większym wykorzystywaniem, i ewentualnym nadużywaniem, sztucznej inteligencji², wzrostem występowania dezinformacji i mowy nienawiści zarówno w internecie, jak i poza nim, ochroną danych osobowych i prywatności, kurczącą się przestrzenią dla społeczeństwa obywatelskiego, zewnętrznymi zagrożeniami dla uczciwości wyborów i procesu demokratycznego, zmianą klimatu i transgraniczną ochroną osób dorosłych szczególnej troski;

z niepokojem stwierdzając ciągle występowanie poważnych problemów i przeszkód na drodze do pełnego korzystania przez wszystkich z praw podstawowych; m.in. ubóstwa, bezdomności, niepewności, wszelkich postaci dyskryminacji, nierówności płci, przemocy domowej i przemocy wobec kobiet, dzieci, osób LGBTI, osób należących do mniejszości, osób starszych i osób niepełnosprawnościami, jak również handlu ludźmi;

² Zob. konkluzje prezydencji na temat Karty praw podstawowych w kontekście sztucznej inteligencji i zmian cyfrowych (dok. 11481/20 z dnia 21 października 2020 r.).

wyrażając uznanie dla ciągłych postępów w ochronie praw podstawowych w Unii Europejskiej, w szczególności dzięki ustawodawstwu mającemu na celu wzmacnianie ochrony i propagowania konkretnych praw, strategii i planów działania opracowanych w celu ulepszania ochrony praw podstawowych, a także orzecznictwu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „TSUE”);

z zadowoleniem odnotowując istotne prace przeprowadzone przez Komisję w ramach jej „Strategii skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych przez Unię Europejską” z 2010 roku;³

z zadowoleniem przyjmując roczne konkluzje Rady oraz sprawozdania roczne Komisji w sprawie stosowania Karty, a także roczne sprawozdania o prawach podstawowych opracowywane przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej zwaną „FRA”);

dostrzegając, że potrzebne są dalsze starania, by zapewnić wykorzystywanie pełnego potencjału Karty, by zapewnić jej rzeczywistą skuteczność w życiu ludzi, a tym samym wspierać solidne umocowanie praw podstawowych w Unii;⁴

przywołując „Konkluzje Rady w sprawie Karty praw podstawowych po upływie 10 lat: Aktualna sytuacja i dalsze prace” z 2019 r. (zwane dalej „konkluzjami Rady z 2019 r.”)⁵

Rada Unii Europejskiej **ponawia** swoje zobowiązanie, by urzeczywistnić Kartę dla wszystkich obywateli i **przyjmuje** następujące konkluzje:

1. Rada **z zadowoleniem przyjmuje** „Strategię na rzecz wzmocnienia stosowania Karty Praw Podstawowych w Unii Europejskiej”⁶ (zwaną dalej „strategią na rzecz Karty”) i jej zwiększony nacisk na odpowiedzialność państw członkowskich.
2. Rada **podkreśla** synergie i komplementarność strategii na rzecz Karty z innymi politykami i instrumentami mającymi na celu propagowanie i ochronę podstawowych wartości, na których opiera się Unia, takimi jak coroczny „cykl praworządności”, nowy europejski plan działania na rzecz demokracji i sprawozdanie na temat obywatelstwa z 2020 r.

³ Komunikat Komisji Europejskiej z 19 października 2010 r., COM(2010)0573.

⁴ Co wynika ze sprawozdania FRA na temat praw podstawowych z 2019 r., rocznych sprawozdań Komisji i przeprowadzonego przez Eurobarometr badania świadomości co do Karty u obywateli.

⁵ Przyjęte w dniu 7 października 2019 r., dok. 13217/19).

⁶ Komunikat Komisji Europejskiej z 2 grudnia 2020 r., COM(2020)711 final.

Zapobieganie i propagowanie

Szkolenia

3. Zapobieganie pogwałceniom praw podstawowych wymaga odpowiedniego szkolenia wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Karty, w tym krajowych instytucji praw człowieka, organów ds. równości i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W zakresie, w jakim jest to możliwe, w budowaniu zdolności należy uwzględnić charakterystykę pracy wykonywanej przez te podmioty, zwłaszcza przez sądownictwo. W tym względzie Rada **apeluje do** państw członkowskich o wzmożenie działań szkoleniowych dotyczących Karty na szczeblu krajowym, w szczególności przez opracowanie ukierunkowanych narzędzi i szkoleń dostosowanych do potrzeb różnych podmiotów, z optymalnym wykorzystaniem dostępnego finansowania unijnego oraz pomocy FRA. Rada **podkreśla** znaczenie uniwersytetów i placówek kształcących prawników w propagowaniu wiedzy na temat Karty, przez prace badawcze i działalność szkoleniową, także we współpracy z instytucjami Unii, organami krajowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

4. Rada **zwraca się** do Komisji o dalsze wspieranie państw członkowskich i wszystkich podmiotów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, a także innych unijnych instytucji, organów, biur i agencji w stosowaniu Karty i w promowaniu kultury przestrzegania i propagowania praw podstawowych w całej Unii.

Rada **z zadowoleniem przyjmuje** wkład FRA w budowanie zdolności w odniesieniu do Karty oraz opracowanie przeznaczonych do tego narzędzi. Rada **zachęca** FRA do ciągłego aktualizowania tych narzędzi, udostępniania ich we wszystkich językach Unii, zapewniania ich łatwej dostępności i sprawienia, by były przyjazne dla użytkownika.

Podnoszenie świadomości

5. Rada **podkreśla**, jak ważne jest zapewnianie ogółowi społeczeństwa łatwo dostępnych informacji na temat praw zapisanych w Karcie, aby zwiększyć wśród obywateli świadomość i poczucie odpowiedzialności za ten dokument. W tym względzie **z zadowoleniem przyjmuje** materiały stworzone dotychczas przez Komisję i FRA i **zachęca** państwa członkowskie do ich dalszego stosowania i rozpowszechniania. Rada **proponuje**, by państwa członkowskie zbadały innowacyjne i komplementarne sposoby podnoszenia świadomości, ze szczególnym uwzględnieniem niektórych grup, które mogą potrzebować lepszego dostępu do Karty, takich jak osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i dzieci, oraz by rozważyły stworzenie stron specjalnie poświęconych Karcie na stronach internetowych odnośnych instytucji.

6. Rada **podkreśla**, że obywatele powinni wiedzieć, do kogo i gdzie się zwrócić, jeżeli ich prawa zostaną naruszone w którymś z państw członkowskich. Rada **przypomina** o przydatnym, interaktywnym narzędziu dotyczącym praw podstawowych dostępnym na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”⁷ i zwraca się do wszystkich państw członkowskich, by je uzupełniały, aktualizowały i propagowały.

7. Rada **przychylnie odnosi się** do kampanii podnoszenia świadomości przewidzianej przez Komisję i **zwraca się** ponadto do Komisji o współpracę w tym zakresie z państwami członkowskimi, obrońcami praw takimi jak krajowe instytucje praw człowieka i organy ds. równości oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Stosowanie Karty

Wiedza fachowa i dane FRA

8. Rada **potwierdza** gotowość do optymalnego wykorzystania wiedzy fachowej i danych FRA w działaniach, które mogą mieć istotny wpływ na prawa podstawowe i **zwraca się** do innych instytucji Unii i do państw członkowskich, by również to uczyniły. Rada **oczekuje** na dalsze dyskusje na temat proponowanych zmian rozporządzenia ustanawiającego FRA, obejmujących m.in. zakres działalności FRA i jej metody pracy.

Rola ustawodawcy

9. Dorobek prawny Unii stale ewoluuje, także w obszarach, które mogą mieć istotny wpływ na prawa podstawowe. Rada **podkreśla** spoczywający na Komisji i współprawodawcach Unii obowiązek polegający na dopilnowaniu, by wszystkie wnioski i instrumenty ustawodawcze były zgodne z Kartą.

Rada **ponownie podkreśla** przydatność „Wytycznych w sprawie działań w zakresie metodyki, które należy podjąć, aby sprawdzić zgodność z prawami podstawowymi”⁸ (zwanymi dalej „wytycznymi”) do oceniania i zapewniania zgodności wniosków ustawodawczych z prawami podstawowymi.

Rada **ponawia** podjęte w konkluzjach Rady z 2019 r. zobowiązanie do zbadania nowych sposobów sprawniejszego wykorzystywania wytycznych. Ponadto **przypomina** Sekretariatowi Generalnemu, że wytyczne należy przekazywać ekspertom w odnośnych organach przygotowawczych, udostępniając je na portalu delegatów.

⁷ https://beta.e-justice.europa.eu/459/PL/fundamental_rights_interactive_tool.

⁸ Dok. 5377/15 z 20 stycznia 2015 r.

Każda instancja przygotowawcza Rady powinna oceniać nowe wnioski ustawodawcze na podstawie tych wytycznych; w tym względzie Rada **zachęca** do propagowania wyraźnej wymiany poglądów na temat przestrzegania Karty na początku negocjacji i w każdym przypadku, gdy jest to uznane za konieczne. Rada **z zadowoleniem przyjmuje** szkolenia na temat Karty, także na temat wytycznych, oferowane kolejnym prezydentom przez Sekretariat Generalny i FRA. Przyjmuje także **z zadowoleniem** narzędzie e-uczenia się dotyczące Karty, zapowiedziane przez Komisję.

10. Podkreślając, że grupa robocza FREMP odpowiada za prace przygotowawcze w ramach procedur ustawodawczych Rady w dziedzinie praw podstawowych, praw obywateli i swobodnego przepływu osób, Rada **zachęca** do przedstawiania na forum tej grupy roboczej punktów zawierających informacje na temat bieżących dossier ustawodawczych mających potencjalnie istotny wpływ na prawa podstawowe. Wytyczne stanowią przydatne narzędzie w tym zakresie.

11. Parlamenti i inni uczestnicy krajowej procedury ustawodawczej odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu, w stosownych przypadkach, pełnej zgodności ustawodawstwa państw członkowskich z Kartą. Rada **zachęca** państwa członkowskie, by ujęły zobowiązanie zapewnienia zgodności z Kartą w krajowych zasadach dotyczących kontroli prawnej i oceny wpływu ustawodawstwa wchodzącego w zakres prawa unijnego. W tym względzie **zwraca uwagę** na optymalne rozwiązania i narzędzia istniejące na szczeblu krajowym i unijnym, które można dostosować do poszczególnych sytuacji krajowych.

Rola administracji

12. Rada **podkreśla** rolę administracji krajowych, regionalnych i lokalnych, w tym urzędników służby cywilnej, w uwzględnianiu problematyki Karty w głównym nurcie i zapewnianiu zgodności z prawami podstawowymi przy tworzeniu polityk oraz w kultywowaniu przestrzegania praw podstawowych na wszystkich szczeblach administracji.

13. Dostrzegając koncentrację strategii dotyczącej Karty na odpowiedzialności państw członkowskich Rada niemniej jednak **przypomina**, że wszystkie unijne instytucje, organy, biura i agencje są związane Kartą i że powinny one stanowić w tym kontekście przykład. **Podkreśla** zatem, że prace podejmowane przez agencje unijne często obejmują kwestie praw podstawowych i **kładzie nacisk** na znaczenie odpowiedniego szkolenia personelu i monitorowanie ich działalności.

14. Rada **zwraca uwagę** na znaczenie prawa dostępu do dokumentów unijnych, ochrony danych i dobrej administracji jako sposobów poprawy korzystania z praw zapisanych w Karcie, ich świadomości i przyswojenia przez wszystkich obywateli.

15. Rada **uznaje** niezwykle istotną rolę, jaką organy ścigania odgrywają w zapewnianiu społeczeństwa bezpiecznego dla wszystkich, ale także fakt, że ich działania mogą mieć szczególny wpływ na prawa podstawowe. Rada **przywiązuje** ogromną wagę do odpowiedniego szkolenia i monitorowania, aby zapewnić, by wszelkie działania organów ścigania były zgodne z normami krajowymi i międzynarodowymi, oraz, w stosownych przypadkach, z normami zawartymi w Karcie. W tym względzie Rada **apeluje** do państw członkowskich o zapewnianie regularnych szkoleń personelowi organów ścigania, personelowi więzień i personelowi pracującemu w ośrodkach detencyjnych. **Podkreśla** także znaczenie tego, by organy monitorujące i krajowe instytucje praw człowieka miały dostęp do tych obiektów, nawet przy restrykcjach związanych z COVID-19, oraz uprawnienia do wydawania zaleceń.

16. Rada **podkreśla**, że miasta i samorządy lokalne są ważnymi podmiotami propagującymi prawa podstawowe na szczeblu krajowym i europejskim. **Zwraca się** do państw członkowskich o propagowanie wymiany doświadczeń i optymalnych rozwiązań między organami lokalnymi, także sieciami miast, i **zachęca** do wykorzystywania możliwości finansowania w ramach nowego programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości”, zwłaszcza jego części dotyczącej zaangażowania i udziału obywateli. Rada ponadto **z zainteresowaniem przygląda się** inicjatywie FRA polegającej na pracach nad ramami zobowiązań z zakresu praw człowieka dla miast w Unii, która mogłaby zapewnić dostateczne wyeksponowanie Karty.

Finansowanie

17. Rada **przypomina**, że każdy projekt finansowany przez Unię musi być zgodny z jej prawem, oraz, w stosownych przypadkach, z Kartą. Zatem **z zadowoleniem przyjmuje** wprowadzenie do następnego budżetu Unii na lata 2021–2027 warunku podstawowego zapewniającego poszanowanie Karty. Rada **oczekuje** na opracowanie przez Komisję specjalnego modułu szkoleniowego i na związaną z tym pomoc. Rada **zachęca** państwa członkowskie do zapewniania niezakłóconej wymiany informacji oraz współpracy w tym zakresie i do zapewnienia, w stosownych przypadkach, udziału krajowych instytucji praw człowieka. **Zwraca się** także do państw członkowskich o rozważenie wykorzystania w tym względzie wiedzy fachowej FRA.

Wymiana dobrych praktyk i koordynacja

18. Rada **uznaje** przydatność wzajemnego uczenia się i wymiany dobrych praktyk między państwami członkowskimi dotyczących stosowania Karty na szczeblu krajowym oraz przeprowadzania dyskusji tematycznych na temat Karty.

19. Rada **przypomina**, że, w następstwie wniosku wystosowanego przez Radę do Komisji w konkluzjach Rady z 2019 r., utworzono specjalną stronę na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”. Rada **wzywa** wszystkie państwa członkowskie do rejestrowania na niej swoich dobrych praktyk, także na szczeblu lokalnym. Stronę tę należy regularnie aktualizować.

20. Aby ułatwić koordynację i przepływ odnośnych informacji Rada **zwraca się** do państw członkowskich, by rozważyły wytypowanie punktu kontaktowego dotyczącego Karty lub powierzyły dotychczasowemu punktowi kontaktowemu misję propagowania i koordynacji budowania zdolności, wymiany informacji i podnoszenia świadomości na temat Karty. Krajowe punkty kontaktowe mogłyby stanowić powiązanie między różnymi szczeblami sprawowania rządów w danym kraju a innymi organami, także tymi zajmującymi się prawami człowieka oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, jak również instytucjami i agencjami unijnymi.

Egzekwowanie przepisów i monitorowanie

Rola Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i sądów krajowych

21. Rada **ponownie podkreśla** znaczenie orzecznictwa TSUE w wykładni i stosowaniu Karty. Aby propagować orzecznictwo TSUE i podnosić świadomość odnośnych procedur Rada **uważa**, że powinno być to integralną częścią szkolenia na temat Karty i powinno być rozpowszechniane w państwach członkowskich. Rada **zwraca się** do TSUE o dalsze kontakty z sieciami sądów krajowych poprzez nieformalne wymiany lub wizyty studyjne.

22. Rada **podkreśla** niezwykle ważną rolę, jaką odgrywają sądy w podtrzymywaniu praw podstawowych. Sędziowie są prawdziwymi gwarantami Karty, ponieważ to od nich wymagane jest zapewnianie skutecznej sądowej ochrony praw w niej zapisanych. Rada **z zadowoleniem zauważa**, że Karta jest coraz częściej wykorzystywana przez sądy krajowe, a także że do TSUE kierowanych jest więcej pytań prejudycjalnych, co stanowi podstawową formę dialogu sądowego w ramach Unii. W związku z tym **zwraca się** do FRA o przedstawianie regularnych aktualizacji bazy danych Charterpedia, wraz z zawartym w niej orzecznictwem krajowym i europejskim.

23. Rada **wzywa** państwa członkowskie do zbadania dalszych metod poprawy biegłości pracowników sądownictwa i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości w zakresie Karty, z wykorzystaniem przeznaczonych do tego materiałów szkoleniowych, w tym narzędzi e-uczenia się. Rada **proponuje**, by państwa członkowskie zachęcały sieci sędziów, ławników i sędziów honorowych oraz innych pracowników wymiaru sprawiedliwości do ponownego położenia nacisku na stosowanie Karty na szczeblu krajowym, przez współpracę przy szkoleniach i wymianę praktyk oraz wykorzystywanie wsparcia i narzędzi oferowanych przez Komisję, Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (zwaną dalej „EJTN”) i FRA.

24. Rada **z zadowoleniem przyjmuje** nową strategię Komisji pt. „Zapewnienie sprawiedliwości w UE – europejska strategia szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2021–2024”⁹, w szczególności w odniesieniu do szkolenia z zakresu Karty, i **przychylnie odnosi się** do działań, których podjęcie Komisja przewiduje w strategii dotyczącej Karty.

⁹ Komunikat Komisji Europejskiej z 2 grudnia 2020 r., COM(2020)713 final.

25. Rada **z zadowoleniem przyjmuje** zobowiązanie Komisji do przedstawienia sprawozdania rocznego na temat stosowania Karty, obejmującego podejście tematyczne skupiające się na obszarach polityki regulowanych prawem Unii, opartego na zasadach obiektywności, uczciwości i równego traktowania państw członkowskich, i **oczekuje** na przedstawienie pierwszego sprawozdania skupiającego się na prawach podstawowych w erze cyfrowej, które zostanie opublikowane w roku 2021. Rada **zwraca się** do Komisji, by w sprawozdaniach ujęła także optymalne rozwiązania służące lepszemu stosowaniu Karty na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz by zadbała o to, aby sprawozdanie było przystępne dla czytelników i by zostało rozpowszechnione wśród ogółu społeczeństwa.

26. Rada **zobowiązuje się** do przeprowadzania corocznej wymiany poglądów na temat stosowania Karty, na szczeblu unijnym i krajowym, w oparciu o sprawozdanie roczne Komisji, roczne sprawozdanie w sprawie praw podstawowych sporządzone przez FRA oraz informacje przekazywane przez państwa członkowskie za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. Coroczna debata powinna stanowić podstawę do ukierunkowanych i zorientowanych na przyszłość konkluzji Rady.

Krajowe instytucje praw człowieka i organy ds. równości

27. Rada **uznaje**, że niezależne krajowe instytucje praw człowieka i organy ds. równości odgrywają kluczową rolę w ochronie i propagowaniu praw podstawowych oraz w podnoszeniu świadomości, a także przyczyniają się do zapewniania zgodności polityk krajowych z Kartą. Krajowe instytucje praw człowieka mają kluczowe znaczenie dla wdrażania Karty, biorąc pod uwagę ich szeroko zakrojony, horyzontalny mandat z zakresu praw podstawowych i ich bliski kontakt z obywatelami.

29. Rada **zachęca** państwa członkowskie, które dotychczas nie utworzyły niezależnych krajowych instytucji praw człowieka zgodnie z zasadami dotyczącymi statusu instytucji krajowych (zasadami paryskimi), by to uczyniły, i przywołuje także wskaźnik 16.a.1 celów zrównoważonego rozwoju. Państwa członkowskie, w których utworzono krajowe instytucje praw człowieka, powinny zadbać o to, by instytucjom tym zapewnić dostateczne zasoby i personel, aby mogły wypełniać swój mandat. Ponadto Rada **podkreśla**, że zapewnienie sprzyjającego otoczenia i odpowiedniego finansowania jest niezbędne, by uwolnić potencjał krajowych instytucji praw człowieka i organów ds. równości jako podmiotów realizujących Kartę.

30. Rada **stwierdza**, że istnieje możliwość dalszego polepszania skutków prac krajowych instytucji praw człowieka i **zachęca** państwa członkowskie, Komisję i pozostałe unijne instytucje, organy, biura i agencje do dalszego zacieśniania wzajemnej współpracy w ramach tych mechanizmów, poprzez zapewnianie ich regularnego i uzasadnionego udziału w wymianie poglądów z rządem i w działaniach sprawozdawczych.

Spółeczeństwo obywatelskie

31. Rada **dostrzega**, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego są często pierwszą instancją, do której obywatele zwracają się z prośbami o wsparcie i informacje odnoszące się do ich praw; częstokroć organizacje te odgrywają też wiodącą rolę w zapobieganiu naruszeniom lub nadużyciom i reagowaniu na nie. Rada **uznaje** ponadto ważną rolę, jaką organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają w wymianie istotnej wiedzy na temat Karty i podnoszeniu świadomości w tej dziedzinie.

32. Rada **przypomina**, jak ważne jest usunięcie wszelkich niepotrzebnych, bezprawnych i arbitralnych ograniczeń wobec przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego oraz wstrzymywanie się przed nakładaniem takich ograniczeń; **uznaje** również, że dla skutecznego i niezależnego działania organizacji społeczeństwa obywatelskiego kluczowe znaczenie ma przejrzyste, wystarczające i łatwo dostępne finansowanie. W związku z tym Rada **oczekuje** na realizację unijnego Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”.

33. Rada **zwraca się** do państw członkowskich o rozważenie sposobów poprawy interakcji i współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, z myślą o wsparciu budowania zdolności w odniesieniu do Karty, by lepiej propagować i chronić zapisane w niej prawa. W tym względzie za dobre praktyki **uważa** fakt, że rządy regularnie spotykają się z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, że umożliwiają im udział w opracowywaniu krajowych planów działania dotyczących praw podstawowych i sprawozdań ze stosowania instrumentów praw podstawowych, oraz że tworzą struktury skupiające przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw i organów publicznych.